

2. Слободян Р.В. Домашній арешт – новий запобіжний захід, передбачений проектом Кримінального процесуального кодексу України // Проблеми реформування кримінального процесуального законодавства України в контексті європейських стандартів / Тези доповідей та повідомлень наукового семінару, 19 березня 2012 р., м. Київ. – Х.: Видавець Д.В. Строков, 2012. – С. 109–111.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України / Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page6>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Кивалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одиссей, 2013. – 1104 с.

5. Макаренко Є.І. Домашній арешт: поняття, мета, підстави й порядок застосування / Є.І. Макаренко // Право і суспільство. – 2014. – № 1. – С. 234–240.

6. Багаутдинов Ф.Н. Новая мера пресечения в УПК РФ – домашний арест / Ф.Н. Багутдинов // Законность. – 2002. – № 10. – С. 9–14.

7. Кучинська О.П. Домашній арешт як запобіжний захід у кримінально-процесуальному законодавстві / О.П. Кучинська // Адвокат : Журнал спілки адвокатів України. – 07/2010. – № 7. – С. 17–19.

8. Колоскова С.В. Домашний арест как мера пресечения в современном уголовном судопроизводстве России: доктрина, юридическая техника и правоприменительная практика. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. М., 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iuaj.net/node/1530>.

9. Джеремі Макбрайд. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. – К.: «К.І.С.», 2013. – 576 с.

10. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации от 22 ноября 2001 года. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=176383>.

11. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Беларусь от 16 июля 1999 г. № 295-З. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://etalonline.by/?type=text®num=HK9900295#load_text_none_1_.

12. Плахотнік О.В. Проблемні питання застосування запобіжних та альтернативних заходів у кримінальному процесі України / О.В. Плахотнік, Я.В. Тарасенко // Журнал східноєвропейського права. – 2015. – № 15. – С. 104–115. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://easternlaw.com.ua/wpcontent/uploads/2015/05/plakhotnik_tarasenko_15.pdf.

УДК 343.163

УЧАСТЬ ГРУППИ ПРОКУРОРОВ В КРИМИНАЛЬНОМ ТА ЦИВИЛЬНОМ СУДОЧИНСТВЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Вернидубов І.В., к. ю. н.,
доцент, професор кафедри підтримання державного обвинувачення
Національна академія прокуратури України

Белікова С.О., к. ю. н.,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Національна академія прокуратури України

Стаття присвячена новим підходам участі групи прокурорів у судовому розгляді кримінальних проваджень та цивільних справ щодо відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням громадянину та державі.

Ключові слова: група прокурорів, кримінальне провадження, цивільний позов, відшкодування шкоди.

Статья посвящена новым подходам участия группы прокуроров в судебном рассмотрении уголовных производств и гражданских дел по возмещению вреда, причиненного уголовным правонарушением гражданину и государству.

Ключевые слова: группа прокуроров, уголовное производство, гражданский иск, возмещение вреда.

Vernyudubov I.V., Belikova S.O. INVOLVING A GROUP OF PROSECUTORS IN CRIMINAL AND CIVIL PROCEEDINGS: THEORY AND PRACTICE

The article is devoted to new approaches participation group of prosecutors in judicial consideration of criminal proceedings and civil proceedings for compensation for harm caused by a criminal offense, citizen and state.

Key words: group of prosecutors, criminal proceedings, civil claim, compensation for damage.

Постановка проблеми. Потреба у процесуальній, інакше кажучи – колективній, формі участі прокурорів при судовому розгляді кримінальних проваджень і цивільних справ виникає у разі наявності складних та багатоепізодних проваджень, значного розміру матеріальної шкоди, завданої потерпілій особі чи державі, декількох обвинувачених або наявності організованої групи тощо. Однак у юридичній практиці існують проблемні питання щодо участі групи прокурорів, особливо у цивільному судочинстві, які потребують їх вирішення.

Ступінь розробленості проблеми. Загальні проблеми участі прокурора у кримінальному процесі досліджували такі вчені, як: С. Голунський, П. Каркач, Я. Ковальова, М. Строгович, Н. Сухарева, А. Тушев, В. Юрчишин та інші; у цивільному процесі – С. Бичкова, Т. Дунас,

М. Руденко, Р. Стефанчук, М. Стефанчук, М. Штефан та інші. Проте питання щодо участі групи прокурорів у будь-якому судочинстві законодавчо не врегульоване, на науковому рівні детально не досліджувалося.

Метою наукової статті є визначення кола питань, пов'язаних із участю групи прокурорів у кримінальному та цивільному судочинстві.

Виклад основного матеріалу. Визначення щодо створення групи прокурорів – це виключне право керівника прокуратури, який може його реалізувати, керуючись своїм «внутрішнім переконанням» з урахуванням практичного і професійного досвіду підлеглих працівників.

На необхідності створення групи прокурорів та участі такої групи у судовому провадженні в першій інстанції акцентовано увагу у галузевому наказі Генерального прокурора Украї-

ни від 19 грудня 2012 р. № 4гн (зі змінами від 26.07.2013 р.) «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» (пункти 2.4, 14.1) [1]. Створення групи прокурорів та її участь у розгляді кримінального провадження є, на наше переконання, таким механізмом, який здатен швидко і ефективно відновити порушені права потерпілого або держави.

У складних провадженнях, для проведення яких потрібен значний час, керівник відповідної прокуратури згідно з ч. 1 ст. 37 КПК України має право призначити групу прокурорів, які здійснюватимуть повноваження прокурорів у конкретному провадженні, та старшого цієї групи з метою уникнення зриву судового процесу надалі [2, с. 11].

Отже, при судовому розгляді складних (багатоєпізодних) кримінальних проваджень стає доцільною участь групи прокурорів. У зв'язку з цим вагомого значення набуває підтримання прокурорами державного обвинувачення в суді, оскільки весь «тягар» доказування вини підсудного покладений законом виключно на сторону обвинувачення.

З цього приводу дуже влучним є висловлювання Р.Л. Грицаєнко, який зазначив, що державне обвинувачення – пік прокурорської діяльності у кримінальному судочинстві, тому що судовий розгляд є центральною частиною кримінального судочинства, де досліджуються всі зібрані докази та вирішується питання про винність або невинуватість особи [3, с. 174].

У науковому колі проблеми державного обвинувачення завжди знаходились у центрі уваги, оскільки це суттєво складний і відповідальний вид прокурорської діяльності. Від якості державного обвинувачення залежить результат судового розгляду кримінального провадження, а у випадку ухвалення судом незаконного рішення – результат його оскарження.

Як зазначає П. Каркач, Я. Ковальова, В. Юрчишин та інші, повідомлення про підозру – це перша стадія кримінального провадження, змістом якої є діяльність прокурора та інших учасників сторони обвинувачення, що спрямована на встановлення особи, яка вчинила злочин, і збирання доказів для твердження про те, що саме вона його вчинила. Висновок про це прокурор підтверджує затвердженням чи складанням письмового обвинувального акту [4, с. 27]. Далі функція обвинувачення реалізується у формі підтримання державного обвинувачення в суді, яка є практичною реалізацією тих висновків, яких прокурор дійшов у результаті нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівника досудовим розслідуванням [4, с. 32].

Наукове осмислення місця і ролі обвинувачення на стадії досудового провадження потребує чіткого визначення моменту його появи, а тому з цього приводу існують різні наукові погляди.

Так, Н. Сухарева вважає, що функція обвинувачення виникає вже під час провадження першочергових і невідкладних слідчих дій, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила злочин. А. Тушев не погоджується з такою позицією і посилаючись на М. Строговича, С. Голунського та інших стверджує, що функція обвинувачення виникає у досудовому провадженні з моменту надання конкретній особі офіційного статусу підозрюваного або обвинуваченого, тобто з появою можливого злочинця. Точку зору

останніх поділяє і В. Юрчишин, який зазначає, що прокурор може розпочати виконання функції обвинувачення у формі підготовки кримінального позову лише при появі передбаченого законом юридичного факту – надання конкретній особі статусу підозрюваного [5, с. 93].

Ми поділяємо погляди вказаних учених, оскільки державне обвинувачення починається на стадії досудового розслідування і закінчується підтриманням прокурором державного обвинувачення в суді. Державне обвинувачення – це, насамперед, процесуальна діяльність прокурора, спрямована на доведення перед судом висунутого обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Як зауважують науковці, обвинувачення є рушійною силою та визначальною умовою для здійснення всього кримінального провадження. Без підтримання обвинувачення стороною кримінального провадження (прокурором) провадження припиняється [6, с. 69].

Звертаючись до історичних архівів первісних основ права, хотілося б навести лише один приклад про існування стародавнього судового процесу, який вражає своєю історичною давністю і глибиною.

Зокрема, багато десятиліть тому знайдена в приазовському степу поблизу міста Мелітополя (Запорізька область) Кам'яна Могила, яка є поки що першим і найдавнішим в історії людства архівом зведень доісторичних законів. Тексти численних написів з 62-х гротів і печер переконливо засвідчують, що в XI–XII тис. до н. е. на теренах теперішньої України дійсно функціонували закони, тобто обов'язкові правила поведінки. Найцікавішим є те, що архів Кам'яної Могили називає і тих людей, яким доручено чинити суд, використовуючи хоча і примітивні, але й схожі на прокурорські функції. Часи, коли ті закони виконувались сповна, наші далекі предки називали Праведною епохою. Роль прокурора, який мав наглядати за праведністю людини перед Богом, виконанням нею законів, зазвичай брав на себе правитель. Написи на Кам'яній Могилі є поки що найдавнішою згадкою у світі про традиції судового процесу, а також про тих його дійових осіб, які виконували майже прокурорську функцію – підтримання державного обвинувачення [7, с. 196].

Повертаючись до сучасної епохи зазначимо, що прокурор, який здійснює в суді функцію обвинувачення, зобов'язаний всебічно, повно і неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень (ч. 2 ст. 9 КПК України).

Отже, функція державного обвинувачення, яку виконує прокурор у кримінальному судочинстві, спрямована не тільки на висунення обвинувачення і доведення його перед судом, призначення справедливого покарання порушнику, але також спрямована на здійснення правового захисту майнових інтересів потерпілої особи і держави від злочинних посягань.

Для ефективної прокурорської діяльності під час виконання функції державного обвинувачення виникає необхідність у створенні групи прокурорів. Доцільність створення такої групи в ході судового розгляду кримінального провадження є не меншою, ніж під час його досудового розслідування.

Групи прокурорів, наприклад, існують і у прокуратурах Австрії (р. III п. 4 § 5 Федерального закону від 5 березня 1986 року для органів прокуратури (закон про прокуратуру – StAG). Керівник такої групи зобов'язаний контролювати роботу підлеглих прокурорів та перевіряти виконання завдань групи [8].

У науці кримінального процесу не має чіткого визначення поняття групи прокурорів та повноважень кожного з них.

На нашу думку, група прокурорів – це організаційна та процесуальна єдність прокурорів щодо здійснення ними повноважень під час судового розгляду кримінального провадження під керівництвом старшого прокурора групи, яка створена з метою ефективного забезпечення реалізації функції державного обвинувачення.

Група прокурорів, на наше бачення, може складатися від двох до п'яти (а то і більше) прокурорів у залежності від складнощів кримінального провадження.

Наприклад, за участю п'ятерох прокурорів Солом'янським районним судом м. Києва розглянуто кримінальне провадження відносно двох обвинувачених, які засуджені за навмисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілій особі, ненадання їй допомоги та скоєння крадіжки [9]. За участю п'ятерох прокурорів Приморським районним судом м. Одеси розглянуто кримінальне провадження відносно особи, яка вчинила умисне вбивство [10]. За участю чотирьох прокурорів Шевченківським районним судом м. Києва розглянуто кримінальне провадження відносно двох обвинувачених, один з яких був працівником правоохоронного органу, що скоїли умисні дії, що полягали у вимаганні хабара [11]. І таких прикладів багато.

Старший прокурор цієї групи призначається керівником органу прокуратури. У кожного прокурора групи повинні бути визначені обов'язки.

Так, на старшого прокурора групи прокурорів покладається загальна організація роботи групи, розподіл обов'язків між прокурорами групи і доведення до кожного з них відповідних завдань, контроль щодо накопичення та обміну інформації між учасниками групи, а також контроль за своєчасним і повним виконанням прокурорами групи покладених на них завдань (обов'язків).

Отже, старший прокурор групи прокурорів має повноваження щодо керівництва діями інших прокурорів цієї групи з метою загального управління і організації роботи групи для забезпечення швидкого та ефективного досудового розслідування кримінального провадження і його судового розгляду.

Група прокурорів може брати участь у судовому розгляді кримінального провадження, наприклад, коли громадянину або державним інтересам завдана значна шкода. У такому випадку один прокурор групи буде підтримувати державне обвинувачення в частині дослідження обставин кримінального провадження, доведення вини обвинуваченого у скоєнні кримінального правопорушення, кваліфікації його дій і призначення міри покарання, інший – доведення факту спричинення шкоди, її виду, розміру та обґрунтування, тобто захисту цивільного позову у кримінальному провадженні.

Слід підкреслити, що ст. 91 КПК України передбачає, що однією з обставин, яка підлягає доказуванню у кримінальному провадженні, є

вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Тому від своєчасності та повноти дій групи прокурорів залежить не тільки доведення вини обвинуваченого, але й доведення спричиненої ним шкоди.

В європейських країнах, наприклад таких, як Англія, обов'язком прокурора Королівської прокуратури (CPS) є висунення під час обвинувачення вимоги щодо цивільного відшкодування потерпілому [12]. Вказані повноваження схожі з регламентованими національним законодавством повноваженнями прокурора.

Способи захисту майнових прав потерпілої особи від кримінального правопорушення передбачені ст. ст. 127, 128 КПК України. Підставами для пред'явлення прокурором позову про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, є: факт вчинення кримінального правопорушення, наявність шкоди, причинно-наслідковий зв'язок між вказаним правопорушенням та шкодою, порушення інтересів держави або громадянина у передбачених законом випадках.

Для вирішення питання щодо відшкодування шкоди цивільно-правовими засобами прокурору, який буде підтримувати в суді цивільний позов, необхідно з'ясувати: предмет позову (з зазначенням виду шкоди), ціну позову (розмір шкоди), причинно-наслідковий зв'язок між кримінальним правопорушенням та шкодою, цивільний позивач та цивільний відповідач, наявність підстав представництва прокурором у суді.

Слід підкреслити, що предметом позову може бути лише шкода, заподіяна саме кримінальним правопорушенням і впливає із обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Позивачем може бути прокурор, але за умови наявності підстав для представництва, передбачених ст. 23 Закону України «Про прокуратуру»; відповідачем є обвинувачений чи інші особи, які згідно із законом несуть відповідальність за його неправомірні дії.

Водночас норми чинного КПК України не містять поняття майнової шкоди, а також не зазначають, яка саме шкода може бути підставою позову прокурора.

Вважаємо за можливе погодитися з М. Гошовським і О. Кучинською, які підкреслюють, що шкода – це об'єктивна категорія, що являє собою ті зміни, що настали в майновому, фізичному, психічному, моральному стані особи внаслідок вчинення злочину. Шкода, заподіяна злочином, і шкода, що є підставою для визнання особи потерпілою, має об'єктивний характер і тому включається до об'єктивної сторони злочину. На думку цих науковців, поняття майнової шкоди, завданої злочином потерпілому, охоплює заподіяну злочином особі пряму, безпосередню шкоду в її майновому та грошовому виразі: не одержані внаслідок скоєння злочину доходи; оцінені у грошовому виразі витрати на лікування, протезування, відновлення здоров'я потерпілого, а в разі його смерті – на поховання, витрати на підтримання матеріального добробуту і підтримку непрацездатних членів сім'ї потерпілого та його неповнолітніх дітей, а також кошти, витрачені закладом охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілої особи [13, с. 43].

Отже, ми доходимо висновку, що основною підставою для пред'явлення прокурором цивільного позову у кримінальному провадженні є спричинення потерпілій особі шкоди, розмір та вид якої встановлено в ході досудового розслі-

дування, а також не відшкодування її в добро-вільному порядку.

У судових дебатах прокурор (із групи проку-рорів) повинен висловити свою думку щодо об-ґрунтування та підтримання заявлених позовних вимог і надати суду такі пропозиції: чи заподія-но потерпілій особі шкоду і чи тим кримінальним правопорушенням, яке скоїв обвинувачений; чи є ця шкода майновою або моральною і чи під-лягає вона відшкодуванню при судовому роз-гляді даного кримінального правопорушення; який розмір заподіяної шкоди та у яких межах і в який спосіб вона підлягає відшкодуванню; хто зобов'язаний відшкодувати цю шкоду і в якому порядку (солідарному чи дольовому).

Дослідивши вказані питання, суд приймає одне з таких рішень: задовольняє цивільний позов повністю або частково; відмовляє у ци-вільному позові; залишає цивільний позов без розгляду (ст. 129 КПК України).

За участі групи прокурорів Бородянським ра-йонним судом Київської області розглянуто кри-мінальне провадження відносно обвинуваченого, який внаслідок порушення правил безпеки до-рожного руху спричинив потерпілій особі тяжкі тілесні ушкодження. Ухвалюючи обвинувальний вирок, суд повністю задовольнив цивільний по-зов прокурора, пред'явлений в інтересах держа-ви в особі Управління фінансів Б-ї районної дер-жавної адміністрації та стягнув 2 717,58 грн. на відшкодування витрат на стаціонарне лікування потерпілої від злочину особи [14].

Таращанський районний суд Київської об-ласті за участі групи прокурорів розглянув ра-зом із кримінальним провадженням (відносно обвинуваченого у заподіянні умисного тяжкого тілесного ушкодження) цивільний позов проку-рора в інтересах держави та стягнув на користь лікувального закладу витрати на стаціонарне лікування потерпілого від кримінального право-порушення в розмірі 2 792,85 грн. [15].

Дарницький районний суд м. Києва, розгля-даючи за участі групи прокурорів кримінальне провадження, задовольнив цивільний позов прокурора в інтересах К-ї міської клінічної лі-карні швидкої допомоги, стягнувши з обвинува-ченого вартість лікування потерпілого в сумі 6 495, 47 грн. [16].

Оскільки відповідно до ч. 5 ст. 128 КПК Укра-їни, якщо процесуальні відносини, що виникли у зв'язку з цивільним позовом, цим Кодексом не врегульовані, до них застосовуються норми Цивільного процесуального кодексу України за умови, що вони не суперечать засадам крими-нального судочинства. У той-же час залишення позову без розгляду з будь-яких об'єктивних причин не перешкоджає прокурору пред'явити позов у порядку цивільного судочинства і по-силитися при цьому на ті самі факти, що місти-лися у змісті обвинувачення. У такому випадку прокурор із групи прокурорів, який підтримував у кримінальному судочинстві цивільний позов, виділяє матеріали з кримінального проваджен-ня (або надає їх копії) у частині спричинення громадянину або державі шкоди та пред'являє такий позов у порядку цивільного судочинства, а за необхідності – господарського або адміні-стративного судочинства.

Апеляційний суд м. Києва задовольнив апе-ляційну скаргу заступника прокурора м. Києва, скасувавши рішення Дніпровського районного суду м. Києва та ухвалив нове рішення, яким стягнув на користь Департаменту охорони здо-

ров'я виконавчого органу К-ї міської ради (К-ї міської державної адміністрації) завдану шкоду у виді затрат на лікування у розмірі 8 802,45 грн. з особи, яка звільнена від кримінальної відпові-дальності за вчинення кримінального правопо-рушення (передбаченого ч. 1 ст. 286 КК) у зв'яз-ку з примиренням із потерпілим, а кримінальне провадження відносно якої було закрито [17].

Голосіївським районним судом м. Києва за-доволений позов прокурора, пред'явлений в інтересах держави в особі К-ї муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва про відшкодування шкоди, завданої внаслідок вчинення злочину та стягнуто з відповідача 9 315 грн. [18].

Згідно з вироком Міжгірського районного суду Закарпатської області відповідача було ви-зано винним у вчиненні кримінального право-порушення (передбаченого ст. 246 КК України) і призначено покарання у вигляді штрафу, але питання щодо відшкодування заподіяної зло-чином шкоди судом не вирішувалось. У зв'яз-ку з цим прокурор звернувся до Міжгірського районного суду з позовом в інтересах держави в особі НПП «С-р» про відшкодування шкоди у розмірі 8 754 грн. за скоєння відповідачем са-мовільної вирубки лісу породи «бук», який пов-ністю задоволений [19].

Однак у ході розгляду цивільної справи за по-зовом прокурора іноді виникають проблемні пи-тання, пов'язані з доказуванням факту спричи-нення винною особою шкоди та її розміру. Тому вважаємо за доцільне створювати групи проку-рорів для розгляду цивільного позову в порядку цивільного судочинства, матеріали якого виді-лені з кримінального провадження, і залучати до цієї групи, перш за все, того прокурора, який був процесуальним керівником у кримінальному провадженні та підтримував державне обвину-вачення в суді. Це надасть можливість не тільки якісно обґрунтувати підстави представництва прокурором інтересів громадянина або держа-ви в суді, але й надати суду повну доказову базу стосовно спричиненої кримінальним правопо-рушенням шкоди та доведеність вини відпові-дача (колишнього обвинуваченого).

Висновок. Участь групи прокурорів у крими-нальному судочинстві, судова практика якої має позитивні напрацювання, та запровадження та-кої практики у цивільному судочинстві призведе до досягнення ефективного результату в проку-рорській діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про організацію діяльності прокурорів у кримінально-му провадженні: наказ Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 р. № 4гн (зі змінами від 26.07.2013 р.). [Елек-тронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&t=rec&id=94102.
2. Дьомін Ю. Особливості підтримання державного обви-нування за новим кримінальним процесуальним законодав-ством України // Вісник прокуратури. – 2012. – № 11. – 11 с.
3. Грицаєнко Л. Прокурорська діяльність в Україні та за-рубіжних країнах. – К., 2013. – 174 с.
4. Каркач П., Ковальова Я. Деякі питання суті державно-го обвинувачення за новим Кримінальним процесуальним кодексом України // Вісник прокуратури. – 2012. – № 11. – С. 27, 32.
5. Юришин В. Обвинувальна діяльність прокурора у кримінальному судочинстві за новим КПК України // Вісник прокуратури. – 2012. – № 6. – С. 93.
6. Смокович Ю. Окремі аспекти інституту відмови від об-винувачення у світлі нового кримінального процесуального

закону та особливості діяльності прокурора, пов'язані з відмовою від підтримання державного обвинувачення в суді // Вісник прокуратури. – 2012. – № 6. – С. 69.

7. Грицаєнко Л.Р. Прокурорська діяльність в Україні в світлі сучасного світового досвіду: монографія / Л.Р. Грицаєнко. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2009. – 196 с.

8. Федеральний закон від 5 березня 1986 року для органів прокуратури Австрії (закон про прокуратуру – StAG).

9. Вирок Солом'янського районного суду м. Києва від 3 вересня 2015 р., № 1-кп/760/64/2015. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55123631>.

10. Вирок Приморського районного суду м. Одеси від 12 січня 2016 р. у спр. № 522/12953/14-к. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/49601558>.

11. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 23 грудня 2015 р. у спр. № 761/5694/15-к. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54862798>.

12. Кодекс королівських прокурорів, ухвалений Королівською прокурорською службою. – Лютий, 2010 рік.

13. Беседа С., Мітлєць О. Відшкодування потерпілому шкоди, заподіяної злочиним, як завдання кримінального провадження // Вісник прокуратури. – 2015. – № 2. – 43 с.

14. Вирок Бородянського районного суду Київської області від 9 червня 2015 р. у спр. № 360/269/15-к. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/44770122>.

15. Вирок Таращанського районного суду Київської області від 26 серпня 2015 р. у спр. № 379/1203/15-к. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/50159937>.

16. Вирок Дарницького районного суду м. Києва від 16 червня 2015 р. у спр. № 753/5872/15-к. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/45163059>.

17. Рішення Апеляційного суду м. Києва від 2 грудня 2015 р. у спр. № 22-ц/796/11865/2015. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54251953>.

18. Рішення Голосіївського районного суду м. Києва від 6 березня 2015 р. у спр. № 752/19217/14-ц. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43058>.

19. Рішення Міжгірського районного суду Закарпатської області від 19 березня 2015 р. у спр. № 302/195/15-ц. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43238499>.

УДК 343.1

ПРАВОВА ПРИРОДА ЗАЯВНИКА ТА ЙОГО РОЛЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Коваленко І.П., аспірант
кафедри галузевого права
Херсонський державний університет

У статті розглядається система процесуальних прав заявника в порівнянні з процесуальними правами інших учасників кримінального провадження та досліджується процедура їх реалізації в кримінальному процесі. Акцентується увага на необхідності розширення процесуальних повноважень заявника та зміні деяких положень кримінального процесуального законодавства, що їх регламентують.

Ключові слова: заявник, процесуальні повноваження, кримінальний процес, учасники кримінального провадження.

В статье рассматривается система процессуальных прав заявителя по сравнению с процессуальными правами других участников уголовного производства и исследуется процедура их реализации в уголовном процессе. Акцентируется внимание на необходимости расширения процессуальных полномочий заявителя и изменении некоторых положений уголовного процессуального законодательства, которые их регламентируют.

Ключевые слова: заявитель, процессуальные полномочия, уголовный процесс, участники уголовного производства.

Kovalenko I.P. THE LEGAL NATURE OF THE APPLICANT AND ITS ROLE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

In the article the system of the applicant's procedural rights compared to rights of the other participants in criminal proceedings is considered and the procedure of their realization in the criminal process is investigated. Attention is focused on the need to expand procedural powers of applicant and on the aligning of certain provisions of the criminal procedure law that regulate them.

Key words: applicant, procedural powers, criminal procedure, participants of the criminal proceedings.

Постановка проблеми. В умовах структурно-правової реформи та фінансово-економічної кризи в нашій країні право громадян на звернення з заявою про кримінальне правопорушення з метою її розгляду в установленому законом порядку набуває особливої значимості. Процесуальний статус заявника був предметом дослідження таких науковців як Г.В. Костилова, та Н.Є. Муженська, Л.І. Родевич, О.Ф. Багаутдинов та ін.

Водночас у вітчизняних наукових працях та дослідженнях увага заявнику як учаснику кримінального процесу не приділялась, відповідно, порівняльно-правовий аналіз його повноважень вченим не проводився. Тому сьогодні набуває

актуальності висвітлення значимості ролі заявника у кримінальному провадженні в ході його взаємодії з іншими учасниками кримінального процесу, а також дослідження процесу реалізації процесуальних прав заявника та порівняння їх з процесуальними правами інших учасників кримінального провадження.

Метою статті є визначення основних прогалин кримінального процесуального законодавства в частині відсутності у нормах кодифікованого закону відповідних процесуальних повноважень заявника, що, як наслідок, не забезпечує в повній мірі захист його прав і законних інтересів.